

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	17.11.2016
	Bystyret	08.12.2016

Europeisk kulturhovedstad - Oppstart av søkeprosess

Rådmannens forslag til innstilling

1. Bodø kommune vil søke å fremme sitt kandidatur til å bli Europeisk kulturhovedstad 2024 i løpet av søkeperioden 2017 -2019. Det forutsettes at regjeringen beslutter at Norge skal fremme norsk kandidat til 2024.
2. Bodø kommunes andel av finansieringen med å utarbeide søknad søkes innarbeidet i tertial 1 2017 og økonomiplan 2018 - 2021.

Sammendrag

Forstudie «Bodø 2024 – Europeisk kulturhovedstad» anbefaler at Bodø kommune bør arbeide videre med å bli Europeisk kulturhovedstad i 2024. Forstudiet konkluderer med at Bodø har gode forutsetninger for å kunne bli valgt til Europeisk kulturhovedstad dette året. Første steg på veien er å utarbeide en søknad. Søkeperioden er 2017 - 2019. Bodø kommunes andel av en total finansiering på 9 mill kroner, er 1 mill kroner pr år i 3 år; totalt 3 mill kroner. I tillegg kommer egen arbeidsinnsats.

Formålet med Europeiske kulturhovedsteder er å bidra til å knytte Europas befolkning tettere sammen, og sette fokus på mangfoldet i europeiske kulturer. Det er kun byer som kan søke, og byene kan ta med omkringliggende områder i søknaden. Forstudien anbefaler at Bodø søker for hele Nordland fylke. Det presiseres at Europeisk kulturhovedstad har bidratt til svært verdifulle løft for de europeiske byene som har hatt denne rangen.

Saksopplysninger

Bystyret behandlet i møte 11. februar d.å. PS-sak 2016/4 igangsetting av arbeidet med forstudie Europeisk Kulturhovedstad 2014, samt invitasjon fra Matera i Italia som skal bli Europeisk Kulturhovedstad i 2019. Forstudien ble ferdigstilt 26. oktober d.å.

Det har vært oppnevnt styringsgruppe og arbeidsgruppe for arbeidet med forstudien.

Styringsgruppen har bestått av:

- ❖ Ordfører Ida Maria Pinnerød, Bodø kommune
- ❖ Fylkesråd Ingelin Noresjø, Nordland fylkeskommune
- ❖ Direktør Stig E. Fossum, Nord universitet

Arbeidsgruppen har bestått av:

- ❖ Kultursjef Arne Vinje, Bodø kommune
- ❖ Kultursjef Rolf Norås, Stavanger kommune
- ❖ Direktør André Wallann Larsen, Nordland musikkfestuke
- ❖ Etatsjef Bjørg H. Jenssen, Nordland fylkeskommune
- ❖ Siv.ing. Steinar Skogstad
- ❖ Senterleder Kirsti Saxi, Nord universitet

Forstudien anbefaler at Bodø kommune bør arbeide videre med å bli Europeisk kulturhovedstad 2024; dvs starte søkeprosess i 2017 som vil avsluttes med at EU høst 2019 vil utpeke kulturhovedsteder for 2024. Formell avklaring om norske byer kan søke vil komme før årsskiftet 2016/2017.

Målet med forstudiet er å gi politisk ledelse i Bodø og Nordland beslutningsgrunnlag slik at byen og regionen har klarlagt sin posisjon og eventuelt er klar til å sette i gang med søknadsarbeidet når Kulturdepartementet åpner søkeradgangen for norske byer.

Et annet viktig mål med forstudiet er å identifisere aktørene som skal være med i en videre fase. Forstudiet anbefaler at Bodø søker for hele Nordland fylke; dvs at Nordland fylkeskommune og regionrådene skal inkluderes i søkeprosessen. Det legges altså til grunn en regional tilnærming med Bodø som utgangspunkt.

Forstudiet peker på at motivasjonen i å bli Europeisk kulturhovedstad ligger i samfunnsutviklingen. Bodø og Nordland trenger nye stimuli for å opprettholde en befolkningsvekst på linje med resten av landet. Vi trenger nye ekstraordinære vekstimpulser som kan forsterke den demografiske utviklingen, og som kan skape en sterkere næringsutvikling – spesielt innen kreative næringer og tilknyttede næringer.

Utviklingen i Nordland er en situasjon som kjennes igjen i mange perifere regioner i Europa. Man tror at en regional fokusering på byutvikling og en utvikling av gode modeller for byutvikling basert på de gode historiene samt kulturnæringer og kunnskap, vil gi vekstimpulser til byen og regionen.

Utfordringen for samfunnsutviklingen i perifere regioner er i sum at det må skapes en ny europeisk aksjon for å utvikle en bevissthet om at perifer beliggenhet ikke innebærer at man «henger etter» kulturelt, befolkningsmessig og næringsmessig.

Forstudiet viser til fire viktige utfordringer og muligheter som er spesielt viktige for arbeidet med å bli Europeisk kulturhovedstad i 2024. Det er:

1. Kulturutviklingen – Vi skaper Arktis
2. Samfunnsutviklingen – Vi lever i Arktis
3. Næringsutviklingen – Vi produserer i Arktis
4. Kunnskapsutviklingen – Vi kan i Arktis

Forstudien påpeker at hvis Bodø og Nordland ønsker å komme i en internasjonal kulturposisjon, så må det være politisk vilje til å ta denne posisjonen. Ingen blir gitt en slik posisjon. Forstudien viser til at Bodø har gode forutsetninger for å kunne lykkes med å bli Europeisk kulturhovedstad. Mye infrastruktur er allerede på plass, men det er noen «gap» i forhold til de kriterier og krav som stilles.

Forstudien bruker gjennomgående begrepet «Arctic» og foreslår som visjon «Storming the Arctic». I en søkeprosess må det utarbeides og besluttes visjon, mål og strategier frem mot 2024 og 2030.

Bodø har snart gjennomført «Bodø2016». Det er et samlebegrep på arrangementer gjennomført i 200-jubileumsåret for Bodø. Bodø2016 er bygget opp omkring de 8 samiske årstidene, og i løpet av året vil det totalt være gjennomført ca 200 arrangement. Bodø2016 har gitt byen erfaring i gjennomføring av større kulturprosjekt. Forstudien understreker at det frem til 2024 vil være viktig å ta vare på og videreutvikle erfaringer, nettverk og kompetanse som er utviklet gjennom Bodø2016.

Forstudien foreslår at den samiske dimensjon må tas med i det videre arbeide. Samarbeidsavtalen mellom Bodø kommune og Sametinget som ble inngått i 2015, er resultatet av en lang tradisjon med samisk tilstedeværelse i Bodø. Det har vært stor kulturell aktivitet på det samiske området i kommunen de senere år.

Byen og regionen har forutsetninger for å søke både når det gjelder infrastruktur, arrangementserfaring og kunnskap.

Det unike med en søknad fra Bodø vil være at Bodø blir den første Europeiske kulturhovedstaden nord for Polarsirkelen.

Styringsgruppen har i møte 12. oktober då anbefalt følgende finansiering av søkeprosessen:

Kostnads- og finansieringsplan (1.000 kroner):

Kostnader	2017	2018	2019	Totalt
Lønn prosjektleder 100%; inkl sosiale	1 100	1 100	1 100	3 300
Deltidsengasjement	500	500	500	1 500
Kulturfaglig innhold	300	300	300	900
Markedsarbeid, profilering, film	800	800	800	2 400
Workshop/ folkeengasjement	100	100	100	300
Reiser (arbeidsmøter/studietur)	100	100	100	300
Diverse/uforutsett	100	100	100	300
Sum kostnader	3 000	3 000	3 000	9 000

Finansiering	2017	2018	2019	Sum
DA Bodø	1 150	1 150	1 150	3 450
Salten Regionråd	100	100	100	300
Egne midler – bevilgning	1 000	1 000	1 000	3 000
Egne midler – arbeidsinnsats	150	150	150	450
Kommersielle aktører/Nord universitet	600	600	600	1 800
Sum finansiering	3 000	3 000	3 000	9 000

Vurderinger

Bodø og Nordland trenger nye ekstraordinære vekstimpulser. Øyeblikksbildet er at Bodø stagnerer, før avviklingen av kampflybasen. Dette startet for et par år siden. Utviklingen i folketallet har flatet ut. Det skapes få nye arbeidsplasser, særlig i privat sektor. Store offentlige byggeprosjekter er eller blir snart ferdigstilt. Få nye kommer til, i alle fall med tilførte midler utenfra.

Bodø ble utpekt til Norges mest attraktive by i vår. Det er viktig at Bodø har ambisjoner, ideer og visjoner fremover til å bygge attraktiviteten ytterligere i årene som kommer. Her er satsingen på prosjektene «Ny by-ny flyplass», «Smart City», Arktisk miljøby, «Sykkkelby», «Kunnskapsbyen», «Kunstnerisk fornyelse og utvikling», Europeisk kulturhovedstad med mere svært viktige bidrag.

Forstudiet viser at Bodø kan oppfylle kriteriene til å bli en Europeisk kulturhovedstad. Både fylkeskommunen og kommunen har gode forutsetninger og er forberedt til å starte søkeprosessen. Studien viser til fire viktige utfordringer og muligheter. Studien viser også til erfaringer fra byer som har vært Europeiske kulturhovedsteder.

Målet er å knytte og tydeliggjøre signaturen vår og styrke og utvikle bånd mellom High North, the Arctic inn mot Europa. Folk-til-folk samarbeid med kultur som basis har lange tradisjoner her nord. Som Europeisk kulturhovedstad og det fokus som følger av det, vil det bidra til et tydeligere bilde av landsdelen. Med det rike og mangfoldige kulturlandsskapet som vi finner her – i skjæringspunkt mellom kunst, kultur og natur, er det unike muligheter til å skape «breathtaking» -opplevelser ved å aktivisere og løfte etablerte og nye aktører og institusjoner. Bodø som søkerby er et stort ansvar, men vil styrke mulighetene for grensesprengende kulturutvikling både i byen, regionen og landsdelen som helhet.

Det er ikke tvil om at det å gå inn i en søkeperiode vil bli en krevende prosess. Den vil også binde opp kommunale ressurser; både med økonomisk bevilgning og med arbeidsressurser.

På den annen side så vil gjennomføringen gi en gevinst for Bodø og Nordland uansett om vi blir pekt ut til å bli Europeisk kulturhovedstad i 2024 eller ikke. En søkeperiode vil skape viktige prosesser der vi får en bred, kunstnerisk debatt på nødvendige, nye satsinger. Vi vil starte prosesser med å få utarbeidet ny kulturstrategiplan, samt planer for visuell kunst og scenekunst. Vi vil få grundige analyser vedr fremtidige anbefalte kultursatsinger. Søkeprosessen vil gi nye vekstimpulser, forsterke identiteten, skape folkeengasjement - og Bodø vil følge opp fylkeshovedstadansvaret ved å utarbeide søknad med Nordlandsperspektiv. Kommunen får dessuten et solid økonomisk regionalt bidrag til å utvikle og gjennomføre dette.

I utkast til ny strategisk næringsplan for 2017 – 2021 som behandles i bystyret i desember, er kultur og kreative næringer - og målet om å bli Europeisk kulturhovedstad sentrale strategier.

Nordland fylkeskommune har utarbeidet en opplevelsesstrategiplan som nå er ute på høring. Kultur er et viktig satsingsområde i planen. Fylkeskommunen arbeider også med å utarbeide ny kulturstrategiplan. Bodø og Nordland som Europeisk kulturhovedstad er en viktig langsiktig del av fylkets arbeid med ny kulturstrategi. Planen skal behandles i fylkestinget våren 2017.

Nevnte planer, samt Kommuneplan 2014 -2026; Strategisk samfunnsdel 2030 understøtter viktigheten av at Bodø kommune og Nordland fylkeskommune sammen starter en søkeprosess og posisjonering av Bodø og Nordland.

Bodø kommune vil søke om DA Bodø midler til søkeprosessen. Fylkestinget besluttet i juni 2015 en ny handlingsprogram med satsing på tre utviklingspilarer for DA Bodø. Det er «Motor i Nord», «Opplevelsesbasert verdiskaping» og «Kunnskapsbasert verdiskaping». Til pilarene er det for 2015 avsatt 40 mill kroner og 39,3 mill kroner i 2016. Fra og med 2017 vil ikke Nordland fylkeskommune motta DA Bodø midler.

Så langt er det i 2015 og 2016 ikke tildelt aktivitetsmidler fra pilarmidlene. Det er imidlertid besluttet at pilarene får 2 millioner kroner hver pr år i 3 år til administrering av pilarene. Det gjenstår dermed i overkant av 60 mill kroner til disposisjon til aktivitetsmidler i pilarene. Til Europeisk kulturhovedstad er det aktuelt å søke midler fra pilarene «Motor i Nord» og «Opplevelsesbasert verdiskaping».

Konklusjon og anbefaling

Det anbefales at Bodø kommune starter en søkeperiode 2017 -2019 med målsetting å bli Europeisk kulturhovedstad 2024. Bodøs andel av en total finansiering på 9 mill kroner er 1 mill kroner pr år i 3 år; totalt 3 mill kroner. I tillegg kommer egen arbeidsinnsats.

Det unike med en søknad fra Bodø vil være at Bodø blir den første Europeiske kulturhovedstaden nord for Polarsirkelen.

Arbeidet vil bli krevende, men det vil også gi nødvendig og etterspurte gevinster i form av planer og handlingsprogram som byen og regionen har bruk for i den kommende kultur- og samfunnsutviklingsstrategi som en ambisiøs og attraktiv by må utarbeide.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Arne Øvsthus
Kommunaldirektør

Saksbehandler: Arne Vinje

Trykte vedlegg:

Forstudie «Bodø2024 Europeisk kulturhovedstad». Versjon 26.10.2016